

Kraanvogelexcursie Zweden

Marijke Frölich

De door Cees van Leeuwen in samenwerking met de Tor Line georganiseerde excursie naar Hornborgasjön (Västergötland, Zweden) was een groot succes.

De uitstekende weersomstandigheden op woensdag 16 april 1980 deden Neptunus goed geluimd zijn, zodat de Tor Scandinavia ons onder een stralende zon en over een vlakke zee snel naar Göteborg bracht. Na een autoritje van anderhalf uur konden we onze intrek nemen in een prettig hotel in Skara.

Reeds donderdagmiddag zag ik de eerste Kraanvogels (*Grus g. grus*) in het door de Zweedse Vogelbescherming, in samenwerking met de regering beheerde terrein tussen Dagsnäs en Stora Bjurum ten zuidwesten van Hornborgasjön. Daar deden ze zich na de trek vanuit Spanje, Marokko en Tunesië tegoed aan de op de aardappelvelden achtergebleven krieltjes van vorig jaar alvorens uit te zwermen over de broedplaatsen in Noorwegen, Zweden en Finland (1).

Vrijdag vertoefden wij de gehele dag op een heuvel vanwaar we een prachtig uitzicht hadden over de grote groep vogels (200 exemplaren). In kleine aantallen van 2 tot 10 vogels dansten ze hun elegante baltsdansen en stapten wat rond waarbij ze ons vaak tot op 250 m naderden. Rond het middaguur begonnen vluchtjes van 20 tot 30 vogels binnen te komen uit zuidelijke richting, dat aanleiding gaf tot geknor en getrompet zowel bij de aanvliegende als bij de reeds voedsel zoekende dieren. De groep vogels groeide die dag aan tot 450 exemplaren.

Nauwkeurige telling werd tegen het vallen van de avond mogelijk. De nacht brengen de kraanvogels namelijk door bij een klein meer, Rösjö, waarvoor ze enkele kilometers moeten afleggen. In lange rijen, laag vliegend, kruisen ze dan de weg Skara-Falköping, zodat tellen heel simpel is. Dit overvliegen bij ondergaande zon levert bovendien een feestelijk schouwspel op.

Een sneeuwstorm op zaterdag maakte het

ons moeilijk de vogels te bereiken. De af te leggen route van 15 km dreigde dicht te sneeuwen. Mijn nieuwsgierigheid won het echter van het gezond verstand zodat ik toch korte tijd heb kunnen waarnemen hoe 450 Kraanvogels dichtopeen in de gierende sneeuwstorm stonden. Head-line van de Göteborg-Posten van 20 april: 'Sneeuwstorm schokt West-Zweden; Honderden auto's ingesneeuwd'.

Door de grote handvaardigheid van de Zweden waar het sneeuwruimen betreft was dat karwei na het afflauwen van de wind echter snel geklaard zodat zondag de weg weer voor ons openlag. Kraanvogels laten zich kennelijk door koude en wind inspireren, want die dag hebben wij ze in groepen van 50 tot 100 zien baltsen waarbij het trompetteren niet van de lucht was. Trek vanuit het zuiden werd toen niet waargenomen.

Intussen had zich in 3 dagen op die heuvel bij de oude houtzaagmolen een groepje gevormd van 12 personen, bestaande uit Zweden, Nooren, Nederlanders en Duitsers, die eendrachtig in de kou stonden, gegevens van ornithologische of fotografisch-technische aard uitwisselden en zich tegoed deden aan de koffie van Brigit van Leeuwen, die naast haar filmtoestel een klein camping-gasje had ingepakt. Bij 3°C was dit woorden van dank in vele Westeuropese talen waard.

De laatste dag van ons verblijf heb ik besteed aan een beroemde vogel van de Zweedse meren: de Visarend. Een korte autotocht bracht

Kraanvogels keren al terug in Zweden als er soms nog sneeuw is. Bjurum, Zweden, april 1980.

Foto: C.J. van Leeuwen.

In het begin van de jaren zeventig bezochten in het vroege voorjaar nog zo'n 4 tot 5000 Kraanvogels Hornborgasjön en omgeving. Bjurum, april 1980. Foto: C.J. van Leeuwen.

me in Läckö, op een punt van een schiereiland in het Vänern, even boven Lidköping. Daar de temperatuur inmiddels weer normaal was geworden en de zon hoog aan de hemel stond was de baai van Läckö een sprookje: helderblauw met witte ijsbergjes en Brilduikertjes. Na een uurtje rustig in de zon gezeten te hebben werd mijn geduld beloond. Een paar Visarenden kwam op hun gemak de hele baai inspecteren, daarbij af en toe gehinderd door een Bonte Kraai, wat een aardige vechtpartij opleverde.

Helaas moest ik in de loop van de middag dit prachtige plekje verlaten om op tijd in Göteborg te zijn om weer aan boord te gaan voor de terugreis naar Amsterdam.

Dit verslag heeft mede ten doel de lezers van 'Het Vogeljaar' te vertellen, dat hun aarzeling om van deze unieke gelegenheid gebruik te maken de meest intrigerende vogels van Europa te zien onjuist was. Helaas was ik namelijk de enige deelnemer aan de tocht. Mocht u in de komende jaren nogmaals een aankondiging van deze excursie in 'Het Vogeljaar' aantreffen, dan raad ik u aan dit particulier initiatief van de heer Van Leeuwen naar waarde te schatten. De Kraanvogels zullen er zeker ook zijn.

■ Marlije Frölich, Merelstraat 111, 2352 VC Leiderdorp.

1) Den Stora Tranresan door Sture Karlsson. Uitgave: Naturfotoförlaget, Marlestad, Sverige.

Zweedse vogelliefhebbers hebben nu het initiatief genomen en strooien 's avonds voedsel voor de Kraanvogels op bepaalde velden. Bjurum, Zweden, april 1980. Foto: C.J. van Leeuwen.

